

VERPLEEGTECHNISCHE HANDELINGEN VOOR VERZORING EN VERPLEGING

Boom

COLOFON

Boom Mbo
klantenservice@boom.nl
www.boom.nl

Auteur(s): E. Hofman, J. van Houten, P.J. Kromhout, G. van der Laarse,
D.S. Makelaar
Inhoudelijke redactie: J.H. van de Bovenkamp

Titel: Verpleegtechnische handelingen voor verzorging en verpleging
ISBN: 978 90 3724 380 2
1e druk/ 1e oplage

Bronvermelding: Radboudumc, Instituut voor Verpleegkunde Sint-Vincentius
Gent (Youtube kanaal: @instituutvoorverpleegkunde9893), V&VN: Richtlijn
Decubitus - Kennisplatform V&VN, pfm medical gmbh, Cologne, Betastock/Arno
Massee, Martin Zwakenberg, Tetcon, Wikimedia/Joep Cuijpers,
Wikimedia/BruceBlaus, Colin Waite-Alamy Stock Photo, ANP-Alamy Stock
Photo, Mediscan-Alamy Stock Photo, Tony Hobbs-Alamy Stock Photo, Ron
Gilling-Alamy Stock Photo, Andrii Rafalskyi-Alamy Stock Photo,
ANP-Westenend61, Reanimatie Raad, Petia_is-Shutterstock.com, Maarten
Zeehandelaar-Shutterstock.com, Ververidis Vasilis-Shutterstock.com,
Alamy/Medicimage/UIG, Your Hand Please-Shutterstock.com

© 2026 Boom | All rights reserved | No text & data mining
Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag
niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een
geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of
op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen
of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
de uitgever. Auteursrecht ten aanzien van tekst- en datamining en
machinelearning is nadrukkelijk voorbehouden.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave
is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor
wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht
(www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van een (of meerdere) gedeelte(n)
uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in
het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden
tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130
KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Boom, te vinden op www.boom.nl.

INHOUD

Voorwoord	9
1 Verpleegtechnische handelingen	14
1.1 Verpleegtechnische handelingen	15
1.2 Voorwaarden verpleegtechnische handelingen	16
1.3 Wetgeving	21
1.4 Protocollen	23
1.5 Tuchtrect (VP)	25
1.6 Begrippen	28
2 Medicatie	31
2.1 Medicatieproces	32
2.2 Soorten medicatie en medicatiegroepen	36
2.3 Toediening van medicijnen	49
2.4 Werking van medicatie in het lichaam	59
2.5 Medicatieveiligheid	66
2.6 Medicinale Cannabis (VP)	72
2.7 Begrippen	73
3 Injecteren	79
3.1 De huid	80
3.2 Indicaties	81
3.3 Materiaal	85
3.4 Veilig werken en prikaccidenten	89
3.5 Intracutaan injecteren	93
3.6 Subcutaan injecteren	96
3.7 Subcutaan infuus	101
3.8 Intramusculair injecteren	105
3.9 Medisch rekenen	109
3.10 Begrippen	113
4 Wondzorg	116
4.1 De huid	117
4.2 Oorzaken en soorten wonden	119
4.3 Fasen van wondgenezing	128
4.4 Wondbehandeling	135
4.5 Wondproductgroepen	137
4.6 Hechtingen	144
4.7 Drains	149
4.8 Begrippen	154

5	Compressietherapie	159
5.1	Compressietherapie	160
5.2	Zwachtelen	165
5.3	Stompzwachtelen	171
5.4	Therapeutisch-elastische kousen (steunkousen)	174
5.5	Invloed op zorgvrager	177
5.6	Meerlaagse compressie systemen (VP)	178
5.7	Begrippen	180
6	Stomazorg	182
6.1	Stoma	183
6.2	Systemen en hulpmiddelen	191
6.3	Verzorging stoma	195
6.4	Complicaties en aandachtspunten	197
6.5	Voeding en vocht	203
6.6	Darmirrigatie (VP)	205
6.7	Begrippen	207
7	Thoraxdrain, zuurstof en tracheostoma verzorging	211
7.1	Zuurstoftoediening	212
7.2	Tracheostoma en tracheotomie	218
7.3	Uitzuigen tracheostoma (VP)	224
7.4	Thoraxdrains (VP)	228
7.5	Impact zorgvrager	232
7.6	Begrippen	233
8	Katheteriseren, blaas- en katheterspoelen	236
8.1	Blaaskatheterisatie	237
8.2	Materialen en onderdelen	246
8.3	Gevolgen voor de zorgvrager	252
8.4	Werkwijze katheteriseren	254
8.5	Complicaties	266
8.6	Blaas- en katheterspoelen	269
8.7	Begrippen	272
9	Sondes en sondevoeding	275
9.1	Indicaties en soorten sondes	276
9.2	Inbrengen en verwisselen van een sonde (VP)	283
9.3	Toediening van voeding via de sonde	288
9.4	Toediening van medicijnen door de sonde	297
9.5	Verzorgen van de sonde	299

9.6	Het refeedingsyndroom (VP)	303
9.7	Begrippen	305
10	Opvangen van monsters voor onderzoek	308
10.1	Opvangen van urine voor onderzoek	309
10.2	Opvangen van feces voor onderzoek	324
10.3	Opvangen van sputum voor onderzoek	331
10.4	Keel- en neuskweek	334
10.5	Wondkweek	338
10.6	Complicaties en risico's	340
10.7	Bloedmonsters door middel van POCT (VP)	342
10.8	Begrippen	345
11	Venapunctie en inbrengen perifere intraveneuze canule (VP)	349
11.1	Venapunctie	350
11.2	Techniek venapunctie	354
11.3	Aandachtspunten en complicaties bij een venapunctie	356
11.4	Perifere intraveneuze canule	359
11.5	Techniek plaatsen perifere intraveneuze canule	366
11.6	Aandachtspunten en complicaties bij plaatsen perifere canule	370
11.7	Verzorgen van een perifere canule	372
11.8	Begrippen	373
12	Speciale intraveneuze toegangswegen en spinaal (VP)	375
12.1	PICC-lijn, CVK, midline, poortkatheter en spinale/epidurale katheter	376
12.2	Werkwijze plaatsen katheter	387
12.3	Observaties en verzorging	390
12.4	Leefregels bij de verschillende katheters	393
12.5	Begrippen	395
13	Toedienen van infuusvloeistoffen, medicatie en voeding via een infuus (VP)	397
13.1	Infuuszorg	398
13.2	Vloeistoffen en materialen	402
13.3	Aandachtspunten bij infuuszorg	407
13.4	Complicaties en risico's bij infuuszorg	410
13.5	Hulpmiddelen en rekenen in infuuszorg	414
13.6	Begrippen	419
14	Toedienen van bloed en bloedproducten (VP)	421
14.1	Bloedtransfusie en de verschillende soorten	422

14.2	Indicaties voor het toedienen van bloedproducten	428
14.3	Materialen	430
14.4	Aandachtspunten bij het toedienen van bloedproducten	433
14.5	Complicaties	436
14.6	Verdieping	440
14.7	Begrippen	443
15	Lichaamstemperatuur beïnvloeden	448
15.1	Lichaamstemperatuur	449
15.2	Afwijkende lichaamstemperatuur	450
15.3	Metten van temperatuur	460
15.4	Behandeling met warmte of kou	465
15.5	Inspanningsgerelateerde hitteberoerte vs. Klassieke hitteberoerte (VP)	473
15.6	Begrippen	476
16	Handelen bij calamiteiten	477
16.1	Calamiteiten	478
16.2	Soorten calamiteiten	479
16.3	Begeleiding bij calamiteiten	489
16.4	Bhv bij calamiteiten en ongevallen	491
16.5	Begrippen	496
17	Eerste hulp	498
17.1	Verlenen van eerste hulp	499
17.2	Benadering van de zorgvrager	502
17.3	Stabiele zijligging	504
17.4	Aanleggen van mitella, brede en smalle das	505
17.5	Mentale eerste hulp	506
17.6	Risico's bij het verlenen van eerste hulp	508
17.7	Begrippen	509
18	Levensreddend handelen	510
18.1	Basic life support (BLS)	511
18.2	Verslikking en verstikking	521
18.3	Flauwte en shock	522
18.4	Hyperventilatie	525
18.5	Bloedingen	526
18.6	Reanimatie opgestart, hoe nu verder? (VP)	527
18.7	Begrippen	530
19	Breuken, verstuikingen en verzwikkingen	532
19.1	Eerste hulp bij kneuzingen en verstuikingen	533

19.2	Eerste hulp bij luxaties	539
19.3	Eerste hulp bij breuken	540
19.4	Risico's bij breuken, kneuzingen en luxaties	545
19.5	Vervolghulp bij kneuzingen, luxaties en breuken in het ziekenhuis (VP)	546
19.6	Begrippen	550
20	Kleine ongevallen	552
20.1	Huidverwondingen	553
20.2	Steken en beten	558
20.3	Aangezichtsletsels	562
20.4	Vergiftigingen	565
20.5	Licht traumatisch hersenletsel of hersenkneuzing	566
20.6	Infectierisico na het ontstaan van een wond (VP)	568
20.7	Begrippen	570
Index		571

VOORWOORD

Angerensstein Zorg & Welzijn is een complete serie leermiddelen voor de volgende kwalificatiedossiers:

- Assistent in de gezondheidszorg
- Maatschappelijke zorg
- Pedagogisch werk
- Sociaal werk
- Verzorging en verpleging.

Voor de zorgprofessional is vakkennis van uiteenlopende onderwerpen van groot belang. Dit vormt de basis voor het handelen in de beroepspraktijk, waarbij de zorgvrager met zijn wensen en behoeften centraal staat. De bronnenboeken van Angerensstein Zorg & Welzijn bevatten alle benodigde theorie voor de beginnende zorgprofessional.

De serie leermiddelen voor het kwalificatiedossier Verzorging en verpleging bestaat uit zeven bronnenboeken met online aanvullende verwerkingsopdrachten, kritische beroepssituaties en toetsen:

- Anatomie, fysiologie, pathologie en psychologie voor verzorging en verpleging 1
- Anatomie, fysiologie, pathologie en psychologie voor verzorging en verpleging 2
- Zorg, ondersteuning en begeleiding 1
- Zorg, ondersteuning en begeleiding 2
- Zorg afstemmen en bijdragen aan kwaliteitszorg
- Verpleegtechnische handelingen voor verzorging en verpleging
- Organiseren en coördineren van zorgverlening (alleen verpleegkunde).

Koppeling kwalificatiedossier 2026

Elk thema heeft een koppeling met een of meer werkprocessen van het kwalificatiedossier. Hieronder tref je per thema aan met welk werkproces(sen) dit is gekoppeld:

	B1-K1-W1	B1-K1-W2	B1-K1-W3	B1-K1-W4	B1-K1-W5	B1-K1-W6	B1-K2-W1	B1-K2-W2	B1-K3-W1	B1-K3-W2	B1-K3-W3	P2-K1-W1	P2-K1-W2	P2-K1-W3
Verpleegtechnische handelingen														
1 Verpleegtechnische handelingen				x										
2 Medicatie				x										
3 Injecteren				x										
4 Wondzorg				x										
5 Compressietherapie				x										
6 Stomazorg				x										
7 Thoraxdrain, zuurstof en tracheostoma verzorging				x										
8 Katheteriseren, blaas- en katheterspeolen				x										
9 Sondes en sondevoeding				x										
10 Opvangen van monsters voor onderzoek				x										
11 Venapunctie en inbrengen perifere intraveneuze canule				x										
12 Speciale intraveneuze toegangswegen en spinaal				x										
13 Toedienen van infuusvloeistoffen, medicatie en voeding via een infuus				x										
14 Toedienen van bloed en bloedproducten				x										
15 Lichaamstemperatuur beïnvloeden				x										
16 Handelen bij calamiteiten					x									
17 Eerste hulp					x									
18 Levensreddend handelen					x									
19 Breuken, verstuikingen en verzwikkingen					x									
20 Kleine ongevallen					x									

Koppeling met KD 2026

Verpleegtechnische handelingen voor verzorging en verpleging

Als verpleegkundige voer je dagelijks verpleegtechnische handelingen uit. De benodigde achtergrondinformatie wordt in dit boek per handeling uitvoerig beschreven. Daarnaast is er aandacht voor het handelen bij levensbedreigende situaties en calamiteiten.

De beschreven theorie en verwerkingsopdrachten zijn gebaseerd op de visie waarbij de zorgvrager centraal staat en zo veel mogelijk zijn eigen regie behoudt.